

Försvarsutskottets betänkande 2021/22:FöU9

Militära frågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till det pågående arbetet med att ytterligare stärka försvarets förmåga med anledning av det förändrade omvärldsläget. Motionsyrkandena handlar bl.a. om det militära försvarets organisation och förmåga, miljöfrågor, försvarets samexistens med övriga samhällsintressen och Försvarsmaktens stöd till polisen.

I betänkandet finns 13 reservationer (S, M, SD, C, V, L, MP) och ett särskilt yttrande (SD). I en av reservationerna (S, C, V, MP) tillstyrks motionsförslag om synen på totalförsvarets intressen och samexistens mellan olika intressen.

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	8
Det militära försvarets organisation och förmåga.....	8
Miljöfrågor	14
Övriga frågor som rör det militära försvarets verksamhet.....	21
Motioner som bereds förenklat.....	28
Reservationer	29
1. Organisation, ledning och lokalisering, punkt 1 (M)	29
2. Organisation, ledning och lokalisering, punkt 1 (SD)	29
3. Det militära försvarets förmåga, punkt 2 (M)	30
4. Det militära försvarets förmåga, punkt 2 (SD)	31
5. Miljötillstånd, punkt 5 (M)	32
6. Miljötillstånd, punkt 5 (SD).....	33
7. Samexistens, punkt 6 (S, C, V, MP)	34
8. Sanering och minskad miljöpåverkan, punkt 7 (SD)	35
9. Sanering och minskad miljöpåverkan, punkt 7 (V)	35
10. Sanering och minskad miljöpåverkan, punkt 7 (MP)	36
11. Stöd till polisen, punkt 8 (M, SD, L)	37
12. Upphandling, punkt 9 (M)	37
13. Bredbandsutbyggnad, punkt 10 (C)	38
Särskilt yttrande.....	39
Motioner som bereds förenklat, punkt 11 (SD)	39
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	40
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	40

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Det militära försvarets organisation och förmåga

1. Organisation, ledning och lokalisering

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 17,

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 20 och 23 samt

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 17 och 26.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

2. Det militära försvarets förmåga

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 18, 19 och 23,

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 14 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7, 20–22 och 29.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (SD)

3. Oberoende analys av Försvarsmaktens förmåga

Riksdagen avslår motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19.

4. Militär övningsverksamhet

Riksdagen avslår motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 11, 12 och 16.

Miljöfrågor

5. Miljö tillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2083 av Lars Püss (M),

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 47 och

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 24.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

6. Samexistens

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1207 av Lars Thomsson (C),

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 12 och

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 8 och 9.

Reservation 7 (S, C, V, MP)

7. Sanering och minskad miljöpåverkan

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1725 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 2,

2021/22:2287 av Malin Danielsson (L),

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 25,

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 43 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 35.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (V)

Reservation 10 (MP)

Övriga frågor som rör det militära försvarets verksamhet

8. Stöd till polisen

Riksdagen avslår motion

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 11.

Reservation 11 (M, SD, L)

9. Upphandling

Riksdagen avslår motion

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 21.

Reservation 12 (M)

10. Bredbandsutbyggnad

Riksdagen avslår motion

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 13 (C)

Motioner som bereds förenklat

11. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:514 av Edward Riedl (M),

2021/22:1826 av Annicka Engblom (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 48 och

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 22.

Stockholm den 24 mars 2022

På försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Kalle Olsson (S), Heléne Björklund (S), Allan Widman (L), Per Söderlund (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M), Lars Thomsson (C) och Sven-Olof Sällström (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Motionerna innehåller förslag som bl.a. rör det militära försvarets organisation och förmåga, miljöfrågor och övrig verksamhet. Av dessa motionsyrkanden behandlas 5 i förenklad ordning i enlighet med de principer som utskottet redovisar i avsnittet Motioner som bereds förenklat.

Den 1 mars 2022 lämnade representanter från Försvarets materielverk information och en statusuppdatering till utskottet utifrån totalförsvarspropositionen.

Den 10 mars 2022 informerade Försvarmakten om säkerhetsläget och vidtagna åtgärder samt om de underlag som Försvarmakten hade lämnat till regeringen med förslag på åtgärder för att stärka den operativa förmågan ytterligare.

Den 15 mars informerade Försvarmakten om myndighetens budgetunderlag för 2023.

Bakgrund

I december 2020 beslutade riksdagen om en försvarspolitisk inriktning för perioden 2021–2025. Försvarsutskottet behandlade regeringens förslag inför perioden (prop. 2020/21:30) i betänkandet Totalförsvaret 2021–2025 (bet. 2020/21:FöU4). Med bifall till propositionen godkände riksdagen regeringens förslag till mål för totalförsvaret, det militära försvaret och det civila försvaret samt inriktningen för Försvarmaktens krigsorganisation och grundorganisationens utformning (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Beslutet innebar bl.a. att krigsorganisationen skulle växa och att Försvarmaktens grundorganisation skulle utökas. Försvaret skulle utformas och dimensioneras för att möta ett väpnat angrepp mot Sverige.

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde vid årets inledning beslutade regeringen i februari 2022 att sammankalla Försvarsberedningen för nya överläggningar. Den parlamentariskt sammansatta Försvarsberedningen svarar sedan 1990-talet för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden, och inför regeringens förslag till riksdagen i viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor ska Försvarsberedningen redovisa sin syn på dessa.

Enligt regeringens uppdrag redovisade Försvarmakten den 8 mars förslag på åtgärder för att stärka den operativa förmågan ytterligare (FM2021-19703:10).

Den 10 mars aviserade regeringen att försvaret behöver förstärkas ytterligare och att anslagen till det militära försvaret ska ökas till 2 procent av BNP.

Utskottets överväganden

Det militära försvarets organisation och förmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om det militära försvarets organisation och förmåga.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (M) och 4 (SD).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) anför i kommittémotion 2021/22:3641 att det behövs en ändamålsenlig organisation för att klara omställningen till en kraftig tillväxt av försvaret. Motionärerna föreslår en översyn som syftar till att effektivisera ledning av Försvarsmakten och klargöra de framtida resursbehoven hos den politiska ledningen (yrkande 20). Motionärerna anför att Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (Swedec) utför viktiga uppgifter både nationellt och internationellt och tillhandahåller en allt mer efterfrågad kompetens. De föreslår att Swedec integreras i Försvarsmaktens krigsorganisation för att garantera att förbandets samlade kompetens tillvaratas (yrkande 23). I motionen beskrivs också hemvärnets viktiga roll i fred, kris och krig. Motionärerna föreslår i yrkande 14 ytterligare åtgärder för att stärka hemvärnets materielförsörjning. De lyfter fram möjligheten att utnyttja robotsystemen 55 och 56 och anser att de flesta hemvärnsbataljoner skulle kunna tillföras pansarvärnsförmåga på sikt. Hemvärdet torde också vara relevant inom skydd av digital infrastruktur och när det gäller cyber.

I kommittémotion 2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) anförs i fråga om arméns storlek att ytterligare en brigad med divisionsledning bör vara uppsatt senast 2030. Målbilden bör enligt motionärerna vara att armén senast 2040 ska bestå av nio brigader och att tre armédivisioner ska inrättas (yrkande 18). De anser också att det krävs lokalförsvarsförband (yrkande 19). Motionärerna lämnar även förslag om flygvapnets utformning där de föreslår att antalet stridsflygdivisioner behöver uppgå till tio stycken utspridda på fem flygflottiljer (yrkande 23). I motionens yrkande 17 föreslås att systemet för försvarets lokalförsörjning ska utredas och att Fortifikationsverket ska inhämta tillstånd innan vissa objekt avyttras. Motionärerna anser också att regeringen regelbundet bör informera försvarsutskottet om vilka objekt som avses att avyttras.

Mikael Oscarsson m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2021/22:3908 att Sverige ska utveckla förmågan att ge och ta emot internationell hjälp vid en kris (yrkande 7). Motionärerna förespråkar att praktiska samövningar ska hållas i större utsträckning, där olika myndigheter får tillfälle att lära sig om Försvarsmaktens olika förmågor (yrkande 11). Försvarsmaktens fyra

regionala staber bör få i uppgift att initiera en ökad övningsverksamhet där kvalificerade militära resurser ställs till andra myndigheters förfogande, i syfte att utöva territoriell ledning och förbättra samverkan mellan civila och militära myndigheter (yrkande 12). Möjligheten till kvalificerade övningar inom Försvarsmakten bör stärkas (yrkande 16). Motionärerna anför också att luftstridsskolan i Uppsala har ombildats till Upplands flygflottilj (F16), vilket är ett viktigt besked inte minst eftersom det förstärker försvaret av Stockholm (yrkande 17). I motionen föreslås att en oberoende analys av Försvarsmaktens förmågor ska göras kontinuerligt. Granskningen bör exempelvis inkludera vilken tillgänglighet av system och förband som den svenska försvarsmakten har, tillgängligheten till flygplan, fartyg och personal och antalet gånger som incidentberedskapen startat (yrkande 19). Motionärerna anser också att markstridskrafternas förmåga behöver stärkas, vilket bl.a. kräver en utökad krigs- och grundorganisation (yrkande 20). De föreslår att möjligheten att utveckla fartygsförbandens förmåga att snabbt ombasera från en kuststräcka till en annan bör ses över (yrkande 21). För såväl flottan som flygförbanden anför motionärerna att det behövs en översyn av möjligheterna att bemanna dessa med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap (yrkande 22). När det gäller luftstridskrafternas basorganisation yrkar motionärerna på en förstärkning som sammantaget innebär minst en tredubbling av flygvapnets basorganisation jämfört med nivåerna under föregående försvarsbeslutsperiod (yrkande 26). Motionärerna beskriver att transportflygsresurserna utgör en viktig del vid såväl kraftsamling som försörjning av stridskrafterna, i det nationella försvaret, som i internationella insatser. De föreslår att transportflygsresurserna långsiktigt ska vidmakthållas på minst nuvarande nivå (yrkande 29).

Tidigare beredning

Utskottet behandlade frågor om Försvarsmaktens grundorganisation, krigsorganisation och militära förmåga inom ramen för totalförsvarsbeslutet 2021–2025 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Som underlag till inriktningspropositionen hade Försvarsberedningen överlämnat delrapporten Motståndskraft – inriktningen av totalförsvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) och slutrapporten Värnkraft – inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8). I sitt ställningstagande tillstyrkte utskottet regeringens förslag om den huvudsakliga inriktningen för krigsförband i krigsorganisationen fr.o.m. 2021 och en utökning av Försvarsmaktens grundorganisation. Utskottet tillstyrkte också regeringens förslag om mål för totalförsvaret, det militära och civila försvaret, och bedömde att målen även gav en inriktning för förmågan att ge och ta emot hjälp. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. I sitt ställningstagande anförde utskottet att man såg krigsorganisationen respektive grundorganisationen som en helhet och såg inte skäl att ompröva enskilda delar eller enskilda förstärkningar av dessa. Utskottet avstyrkte därför

motionsyrkanden om ytterligare förstärkningar av krigsorganisationen och förändringar i grundorganisationen. Utskottet ansåg att ett motionsyrkande om att återinrätta Upplands flygflottilj (F 16) i Uppsala var tillgodosett med anledning av riksdagens bemyndigade att återinrätta flottiljen. Även när utskottet behandlat frågorna dessförinnan har utskottet framhållit att det inte funnits skäl att ompröva enskilda delar av den grundorganisation som riksdagen har fattat beslut om (bet. 2015/16:FöU3, bet. 2016/17:FöU6 och bet. 2017/18:FöU6).

I fråga om motionsyrkanden om försvarets lokalförsörjning utgick utskottet i betänkande 2021/21:FöU4 från att regeringen utvecklar planeringen för investeringar i anläggningar och infrastruktur så att tillgång till övnings- och skjutfält och lokalförsörjning är i fas med riksdagens beslut om inriktning för det militära försvaret. Utskottet avstyrkte därför motionsyrkanden om försvarets lokalförsörjning. I betänkande 2021/22:FöU1 välkomnade utskottet regeringens avsikt att se över styrningen av infrastrukturinvesteringar för totalförsvaret för att skapa bättre förutsättningar för att genomföra Försvarmaktens verksamhet.

I fråga om materiel beslutar riksdagen sedan 2017 om inriktningen för Försvarmaktens anskaffning och vidmakthållande av försvarsmateriel i ett tolvårsperspektiv. I december 2021 beslutade riksdagen att godkänna investeringsplaner för anskaffning respektive vidmakthållande av försvarsmateriel för perioden 2022–2031 (bet. 2021/22:FöU1, rskr. 2021/22:94).

I betänkande 2020/21:FöU4 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att en oberoende analys av Försvarmaktens förmågor ska göras kontinuerligt. Utskottet hänvisade bl.a. till att regeringen avsåg att inrätta en ny utvärderingsmyndighet för totalförsvaret senast 2023. Regeringen hade också redovisat att man skulle sätta upp operativa mål för Försvarmaktens verksamhet och att man avsåg att fortsätta förbättringsarbetet med resultatredovisningen och se över möjligheterna att redovisa mer utförligt till riksdagen hur den operativa förmågan utvecklas över tid. Utskottet betonade också vikten av att kontrollstationen 2023 ska utvärdera om förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas med riksdagens beslut, och undersök att uppbyggnaden av försvaret kräver god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning. Detta hade utskottet också understrukit flera gånger tidigare, bl.a. i betänkningarna 2020/21:FöU1, 2021/22:FöU1 och 2021/22:FöU6.

När det gäller hemvärdet anförde utskottet i betänkande 2020/21:FöU4 att man fortsatte att lägga stor vikt vid att hemvärdets materielförsörjning och personalförsörjning säkerställs eftersom det skapar förutsättningar för andra delar av Försvarmakten att verka.

Pågående arbete

Enligt inriktningen för det militära försvaret för perioden 2021–2025, som framgår av propositionen Totalförsvaret 2021–2025, ska det militära försvaret

fortsätta att stärkas och den operativa förmågan öka. Försvaret ska utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige. Förmågan att genomföra operationer med andra länder och organisationer bör stärkas. Att Sverige kan ge och ta emot militärt stöd beskrivs av regeringen som avgörande för att skapa en reell möjlighet att agera tillsammans och samordnat i händelse av en kris eller krig.

I budgetpropositionen för 2022 redogjorde regeringen för att det fortfarande finns begränsningar i förmågan att möta ett väpnat angrepp och inom ramen för uppgiften att ta emot militärt stöd. Möjligheten att ge och ta emot militärt stöd bedömdes dock ha stärkts genom bl.a. den nya lagen om operativt stöd mellan Sverige och Finland som trädde i kraft 2020 och den trilaterala avsiktsförklaringen om förstärkt operativt försvarssamarbete som hade tecknats mellan Sverige, Finland och Norge. Regeringen bedömde att det var angeläget att fortsätta stärka den operativa förmågan.

Efter riksdagens beslut om inriktningen för krigsorganisationen och Försvarsmaktens grundorganisation fr.o.m. 2021 har regeringen gett Försvarsmakten i uppdrag att påbörja genomförandet. Regeringen beslutade den 17 december 2020 om mål för den operativa förmågan inom ramen för beslutet om inriktning för Försvarsmakten 2021–2025 (Fö nr 30). Av regeringsbeslutet framgår att Försvarsmakten ska öka den operativa förmågan i fredstid och i krig. Ett av målen är att Försvarsmakten under perioden 2021–2025 respektive 2026–2030 successivt ska öka förmågan att ge och ta emot militärt stöd till och från andra stater och organisationer och tillsammans kunna genomföra operationer.

Försvarsmakten redovisar i sin årsredovisning för 2021 att myndigheten har fortsatt att utveckla sin förmåga att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp, och att den operativa förmågan och krigsdugligheten i huvudsak har utvecklats i enlighet med målen. Bland annat redovisar myndigheten att den har förmåga att upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet, upprätthålla beredskap för att kunna aktivera och mobilisera krigsförband med hög personell och materiell krigsplaceringsgrad och ge begränsat stöd till annan part i Sveriges närområde. Utvecklingsbehov bedöms finnas när det gäller förmågan att möta händelseutvecklingar och hot vid ett försämrat omvärldsläge och högre konfliktnivåer samt när det gäller förmågan att ta emot och samordna militärt stöd.

Grundorganisationens tillväxt har inletts genom etableringen av Norrlands dragonregemente (K 4), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4), Upplands flygflottilj (F 16) och Dalregementet (I 13) under hösten 2021. Väster-norrlands regemente (I 21) invigdes i januari 2022. Förberedelser pågår för att återetablera Bergslagens artilleriregemente. I fråga om Försvarsmaktens ledningsstruktur anger myndigheten i budgetunderlaget för 2023 att den tidigare påbörjade utvecklingen av ledningsstrukturen fortsätter. Nästa steg i reformeringen föreslås bli en omorganisering av Högkvarteret i syfte att skapa en enklare och robustare ledning, anpassning av organisationen och reducering

av Högkvarterets personalramar för att frigöra resurser som kan omfördelas till tillväxtområden på förbanden.

När det gäller hemvärnets materiel bedömde regeringen i totalförvarspropositionen att hemvärnsförbanden bör förstärkas materiellt både genom nyanskaffning och genom att materiel överförs från övriga krigsförband. Tillförseln av materiel ska påbörjas 2021–2025. Försvarsmakten redovisar i årsredovisningen att under 2021 har bl.a. lastbilar, kolvar till automatkarbin och trafiksäkerhetsmateriel tillförts och försök har inletts med olika materiel, däribland drönare, för att tidigare kunna upptäcka hot.

Regeringen anförde i totalförvarspropositionen att en anslagsfinansierad myndighet för uppföljning och utvärdering av verksamheten inom totalförsvaret ska inrättas senast den 1 januari 2023. Under 2021 hade en utredare i uppdrag att ta fram förslag för att regeringen i början av 2022 ska kunna tillsätta en organisationskommitté för att inrätta en sådan myndighet 2023. Utredningens förslag lämnades den 31 december 2021 i betänkandet Totalförvarsanalys – en oberoende myndighet för uppföljning och utvärdering (SOU 2021:103). I totalförvarspropositionen anges att regeringen ser över hur den operativa förmågans utveckling över tid kan redovisas mer utförligt till riksdagen.

I fråga om infrastruktur bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2022 att styrningen av samhällsinvesteringar i infrastruktur för totalförsvaret bör ses över för att skapa bättre förutsättningar för att genomföra Försvarsmaktens verksamhet. I budgetpropositionens utgiftsområde 2 beskrev regeringen att förvaltningen av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utveckling av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig och stärka den operativa förmågan i Försvarsmakten. Regeringen bedömde att hänsyn till detta mål behöver tas i Fortifikationsverkets verksamhet (utg.omr. 2, avsnitt 5).

I sin årsredovisning för 2021 beskriver Försvarsmakten att en omfattande utveckling av arbetet med lokalförsörjning har pågått under ett par års tid tillsammans med Fortifikationsverket för att skapa förutsättningar för att hantera Försvarsmaktens tillväxt. Bland annat har man lämnat förslag om regeringens styrning, utvecklat en gemensam produktionsplan med tydlig koppling till förbands- och materielprocessen och arbetat för att förkorta tidsåtgången och möjliggöra en snabbare handläggning. Under 2021 har Försvarsmakten fått tillgång till ca 80 nya objekt. I budgetunderlaget för 2023 beskriver myndigheten att den beslutade tillväxten går enligt plan men att förseningar i produktion och tillhörande tillståndsprocesser fortsätter att vara en central risk för realiseringen av myndighetens planering.

Regeringen gav i oktober 2021 Ekonomistyrningsverket i uppdrag att analysera Fortifikationsverkets investeringsverksamhet och vid behov lämna förslag till nödvändiga förändringar av verksamheten (Fi2021/03516). Regeringen anger att det är angeläget att investeringsverksamheten vid myndigheten bedrivs effektivt och att investeringsverksamheten påverkar utrymmet för genomförandet av andra delar av försvarsbeslutet.

Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde beslutade försvarsministern den 8 februari om överläggningar med Försvarsberedningen för att stärka försvarets förmåga på kort sikt (Fö2022/00125). Försvarsmakten redovisade den 8 mars förslag på åtgärder för att stärka den operativa förmågan ytterligare (FM2021-19703:10). Bland annat förordar myndigheten att man i det korta perspektivet bör fortsätta att åtgärda obalanserna mellan verkansförband och stödfunktioner och förstärka stödfunktionerna underrättelse- och säkerhetstjänst, ledning samt logistik. Myndigheten efterfrågar också handlingsfrihet för att möjliggöra anpassning och optimering, förkortade beslutstider inom flera områden för att accelerera taktiken i tillväxten och att totalförsvarets behov ges större tyngd inom ett flertal olika politikområden. Utöver förslag på områden där förmågan kan stärkas innehåller myndighetens underlag också förslag på översyn av viss lagstiftning och regelverk, bl.a. av de rättsliga förutsättningarna för Sverige att ta emot militärt stöd från andra länder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet understryker vikten av åtgärder för att stärka det militära försvaret. Den allvarliga försämringen av säkerhetsläget i Sveriges närområde efter den ryska invasionen av Ukraina har ökat behovet av att stärka Sveriges försvarsförmåga. En ökning av anslagen till det militära försvaret till 2 procent av BNP, vilket regeringen aviserade den 10 mars, är en förutsättning för att kunna åstadkomma nödvändiga förstärkningar av Försvarsmaktens förmåga. Ett viktigt underlag för hur förstärkningarna bör inriktas framöver utgörs av de förslag som Försvarsmakten har lämnat om stärkt förmåga, samt av den planering som Försvarsmakten och övriga myndigheter inleder utifrån de nya förutsättningarna. Utskottet utgår från att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med nödvändiga förslag. Med hänvisning till det pågående arbetet är utskottet i dagsläget inte berett att tillstyrka motionsyrkandena om det militära försvarets förmåga. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:3641 (M) yrkande 14, 2021/22:2531 (SD) yrkandena 18, 19 och 23 och 2021/22:3908 (KD) yrkandena 7, 20–22 och 29.

Utskottet konstaterar att Försvarsmaktens tillväxt och förmåga i stor utsträckning påverkas av i vilken takt ny infrastruktur kommer på plats på både nya och gamla orter. För att Sveriges försvarsförmåga ska kunna stärkas så fort som möjligt behöver nya anläggningar komma på plats enligt plan. Utskottet ser positivt på förbättringsarbetet som regeringen och myndigheterna har inlett när det gäller infrastrukturförsörjningen och att det inkluderar en analys av Fortifikationsverkets investeringsverksamhet. När det gäller organisationsfrågor i övrigt anser utskottet, i likhet med tidigare, att Försvarsmaktens organisation utgör en helhet och ser inte att det finns skäl att nu ompröva enskilda delar av den grund- och krigsorganisation som riksdagen fattat beslut om. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2021/22:3641 (M) yrkandena 20 och 23, 2021/22:2531 (SD) yrkande 17 och

2021/22:3908 (KD) yrkande 26. När det gäller yrkande 17 i motion 2021/22:3908 (KD) vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande att yrkandet är tillgodosett i och med att Upplands flygflottilj (F16) har upprättats.

Totalförsvaret ska enligt riksdagens mål ha förmåga att möta ett väpnat angrepp mot Sverige. Utskottet vill framhålla vikten och behovet av en ändamålsenlig övningsverksamhet och utgår från att övningsverksamheten för att stärka totalförsvarsförmågan genomförs på det sätt som framkommer av totalförvarsbeslutet. Det bör dock enligt utskottet även fortsättningsvis i första hand vara Försvarsmakten som gör löpande bedömningar av vilka behov som finns av att öva och utbilda krigsförbanden och hur dessa kan tillgodoses. Utskottet ser inte att det finns behov av att föreslå fler åtgärder i nuläget och avstyrker därför motion 2021/22:3908 (KD) yrkandena 11, 12 och 16.

När det gäller oberoende analys av Försvarsmaktens förmåga betonar utskottet vikten av att inrätta den nya utvärderingsmyndigheten för totalförsvaret senast 2023, vilket stärker möjligheterna till uppföljning och utvärdering av verksamheten. Utskottet har tidigare lagt vikt vid att förbättringsarbetet när det gäller förmågebedömningar inom totalförsvarets olika områden fortskrider. Utskottet har också uttalat att uppbyggnaden av försvaret kräver god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning för att säkerställa att tillförda medel leder till avsedd effekt, vilket fortfarande är utskottets mening. Utskottet kommer att fortsätta följa arbetet men ser inte skäl att vidta fler åtgärder i nuläget. Motion 2021/22:3908 (KD) yrkande 19 avstyrks därför.

Miljöfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om miljöfrågor och försvarets samexistens med övriga samhällsintressen.

Jämför reservation 5 (M), 6 (SD), 7 (S, C, V, MP), 8 (SD), 9 (V) och 10 (MP).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) framhåller i kommittémotion 2021/22:3641 att frågan om Försvarsmaktens möjligheter att öva inte är okomplicerad då försvarets övningar kan vara bullriga och miljöpåverkande. Det kan komma i konflikt med t.ex. möjligheten att bygga bostäder eller bedriva turistverksamhet. På grund av dessa ibland motstående intressen bedöms processen kring försvarets miljötillstånd ofta vara mycket utdragen. Försvarsmakten har uppmärksammat problemet med utdragna tillståndprocesser i sitt kompletterande budgetunderlag. Där föreslås ändringar i miljöbalken som innebär att tillståndprocessen förkortas. Detta ska enligt förslaget göras genom att ta bort

ett av de tre steg som i dag krävs för att få miljötillstånd, och genom att få till en författningsreglering som säger att länsstyrelserna ska hantera ärendena skyndsamt. Enligt förslaget ska mark- och miljödomstolen och dess yttrande till regeringen tas bort. Motionärerna bedömer att en sådan ändring skulle möjliggöra fler militära övningar. Motionärerna ser även fler möjligheter att förenkla processen kring miljötillstånd och att hitta sätt att jämka olika intressen. I motionen föreslås därför att regeringen vidtar åtgärder i fråga om Försvarsmaktens möjligheter att öva (yrkande 24).

Lars Püss (M) anför i motion 2021/22:2083 att den nuvarande lagstiftningen försvårar såväl Försvarsmaktens möjligheter att öva som kommunernas möjligheter att bygga nya bostäder. Det är därför nödvändigt med ett rejält omtag. Motionären föreslår att rikets säkerhet ska låtas gå före miljöbalken.

Roger Richthoff m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2021/22:2531 att processen för att få miljötillstånd tar för lång tid, vilket påverkar Försvarsmaktens möjlighet att etablera nya regementen och skjutfält. Motionärerna föreslår att nödvändiga miljötillstånd ska utfärdas redan i anslutning till beslut om upprättande av nya regementen eller övnings- och skjutfält (yrkande 47).

Staffan Eklöf m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2021/22:2479 att regeringen skyndsamt ska ta fram en konkret plan för sanering av militärflygplatserna och återkomma till riksdagen med en sådan (yrkande 25).

Daniel Bäckström m.fl. (C) beskriver i kommittémotion 2021/22:3233 att det finns en osäkerhet både på de orter där Försvarsmakten finns i dag och där de ska etableras om hur verksamhet som inte är militär ska kunna utvecklas samtidigt som Försvarsmakten utvecklas. Motionärerna anför att det är viktigt att försöka finna samexistenslösningar kring försvarets verksamhet på det lokala planet och övriga samhällsintressen (yrkande 8). Motionärerna anför också att Försvarsmaktens arbete med samexistens och medverkan i planerings- och prövningsprocessen för energiproduktion är viktigt för folkförankringen och i förlängningen för en god totalförsvarsförmåga. De beskriver att alltför extensiva tolkningar av miljöbalken, som hämmar all annan samhällsutveckling, kan motverka totalförsvarets intressen genom att leda till minskad folkförankring och minskad acceptans lokalt och regionalt. I motionen föreslås att regeringen ska se över tillämpning och praxis av Försvarsmaktens tolkning av miljöbalken (yrkande 9).

Lars Thomsson (C) anför i motion 2021/22:1207 att det krävs lagar inom militära påverkansområden som möjliggör nybyggnad av bostäder med fokus på inomhusmiljön och där utomhusmiljön tillåts vara bullerpåverkad eftersom det finns ett giltigt miljötillstånd. Motionären föreslår att lagarna utvecklas så att samexistens mellan militära och civila verksamheter i militära påverkansområden möjliggörs.

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2021/22:3279 att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att

minska föroreningen av Vättern orsakad av militära övningar och tillkännager detta för regeringen (yrkande 43).

I kommittémotion 2021/22:3199 föreslår Birger Lahti m.fl. (V) att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt (yrkande 12).

Malin Danielsson (L) anför i motion 2021/22:2287 att det pågår kostsamma tvister mellan kommuner och Försvarsmakten om vem som ska stå för kostnader för sanering av förorenade områden och rening av vatten. Motionären föreslår att Försvarsmakten ska få ett tydligare uppdrag att bidra till att säkra rent dricksvatten.

Emma Hult m.fl. (MP) beskriver i kommittémotion 2021/22:1725 att den militära övningsverksamheten innebär ett hot mot sjön Vättern som dricksvattenstakt. Motionärerna föreslår att regeringen ska se över möjligheterna för en flytt av försvarets verksamhet bort från sjön och området runt Vättern (yrkande 2).

Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2021/22:4197 att det behövs planering för att även Försvarsmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energisystem, som baseras på el och förnybara bränslen (yrkande 35).

Bakgrund

Gällande ordning

Försvarsmaktens flottflygplatser och övnings- och skjutfält omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. En ansökan om miljötillstånd ska alltid innehålla en miljökonsekvensbeskrivning som redovisar den sökta verksamhetens direkta och indirekta påverkan på miljö och människors hälsa. Miljötillstånden innebär en rätt att bedriva verksamhet inom givna ramar med vissa förpliktelser och villkor. Till exempel regleras hur många skjutningar som får göras vid ett skjutfält och vid vilken tidpunkt. En övningsledare måste inför varje enskild övning göra miljöriskbedömningar av alla olika övningsmoment. I miljöbalkens 3 kap. 10 § anges att om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt ändamål som på det lämpligaste sättet främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Om området behövs för en totalförsvarsanläggning ska försvarsintresset ges företräde. Bestämmelserna om riksintresse gäller också vid bygglovsprövning enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Regeringen har i förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten uppdragit åt myndigheten att ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fredstid. Inom ramen för miljöarbetet ska Försvarsmakten bidra till att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås samt vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. När

det gäller föroreningskador som har orsakats av tidigare militär verksamhet ska Försvarsmakten, utöver de skyldigheter som följer av miljöbalken, avhjälpa dem i enlighet med Försvarsmaktens inventering. Försvarsmakten omfattas av förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete och har en skyldighet att arbeta med klimatanpassning.

I samband med införandet av miljökvalitetsmål beslutade regeringen att Försvarsmakten skulle ingå bland de 26 utpekade myndigheter som fick ett särskilt ansvar för att bidra till uppnå miljömålen.

Tidigare beredning

När utskottet behandlade miljöfrågor under våren 2021 i betänkande 2020/21:FöU8 konstaterade utskottet att tillgång till övnings- och skjutfält är avgörande för Försvarsmaktens möjlighet att nå de uppsatta målen under perioden. Utskottet betonade också vikten av att Försvarsmakten fortsätter att utveckla och integrera miljöhänsyn i verksamheten. Utskottet anförde då att miljö- och jordbruksutskottet hade yttrat att de miljötillstånd som övnings- och testverksamheten kräver, kombinerat med Försvarsmaktens eget arbete med miljöfrågor, gör att miljöriskerna på ett godtagbart sätt kan anses vara balanserade mot behoven av att öva för att uppnå målen för det militära försvaret. Utskottet delade denna syn, och såg i likhet med miljö- och jordbruksutskottet inte skäl att ta initiativ till någon ändring av bestämmelserna i exempelvis miljöbalken för att ändra reglerna för tillståndsbedömningar på det sätt som motionärerna yrkat. Mot den bakgrunden avstyrkte utskottet yrkanden som handlade om miljötillståndsbedömningar, Försvarsmaktens möjligheter att öva och samexistens mellan militära och civila verksamheter.

När det gäller förorenade områden konstaterade utskottet i ovan nämnda betänkande att Försvarsmakten hade fått i uppdrag att redovisa både vidtagna och planerade åtgärder när det gäller förorenade områden. I uppdraget ingår att se över hur takten kan öka och hur myndigheten kan hitta effektiva metoder för efterbehandling av förorenade områden. Utskottet avstyrkte mot den bakgrunden ett motionsyrkande om sanering av militärflygplatser.

I betänkande 2020/21:FöU4 uttalade utskottet att Försvarsmakten har i uppdrag att verka för att miljö- och klimatmålen nås, och noterade att regeringen i sin myndighetsinstruktion till Försvarsmakten har gett myndigheten ansvar för att bidra till att miljömålen nås, ta miljöhänsyn i fredstid, vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling, avhjälpa föroreningskador och rapportera till Naturvårdsverket och samråda med Naturvårdsverket när det gäller rapporteringen. Utskottet utgick från att regeringen beslutar om myndighetsinstruktioner och regleringsbrev på ett ändamålsenligt sätt med utgångspunkt i de skyldigheter som följer av klimatlagen. Utskottet uttryckte också att redan dagens beslutsprocess förutsätter att riksintressen för flera oförenliga ändamål prövas och ställer krav på att Försvarsmaktens ansökningar om miljötillstånd alltid innehåller

miljökonsekvensbeskrivningar. Samma sak hade utskottet även uttryckt i bl.a. betänkande 2018/19:FöU9.

I betänkande 2020/21:FöU4 avstyrkte utskottet även ett motionsyrkande om att flytta Försvarmaktens övningsverksamhet bort från sjön och området runt Vättern. Utskottet anförde att man delade regeringens bedömning att tillgång till övnings- och skjutfält var avgörande för Försvarmaktens möjligheter att nå målen under försvarsbeslutsperioden, och ansåg i likhet med regeringen att Försvarmakten med beaktande av de krav som uppgiften ställer ska ta miljöhänsyn i fred.

Hösten 2015 tillkännagav riksdagen för regeringen att beslutsprocesserna för miljöprovningen av övnings- och skjutfält behöver ses över i syfte att förkorta handläggningstiderna så att Försvarmaktens möjligheter till övning inte allvarligt försämras (bet. 2015/16:FöU3, rskr. 2015/16:50). Utskottet har därefter uttalat sig om frågan vid upprepade tillfällen, senast i yttrande 2020/21:75 våren 2021. Utskottet välkomnade då att regeringen hade tillsatt utredningen En modern och effektiv miljöprovning med uppdraget att se över det nuvarande systemet för miljöprovning och lämna förslag på de ändringar och åtgärder som krävs för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprovning (dir. 2020:86, M 2020:06). Utskottet ansåg att det var positivt att man nu ser över möjligheterna till förändringar i miljöprovningen som kan ge enklare och snabbare provningsprocesser. Utskottet hade vid flera tillfällen framhållit att man delade regeringens bedömning att handläggningen bör ske snabbt och effektivt enligt åldersprincipen och utan att rättssäkerheten eftersätts. Utskottet betonade vikten av att ärendena avgörs så snabbt som möjligt och att principerna om snabbhet och effektivitet är viktiga både för de ärenden som pågick och för motsvarande provningsärenden framöver. Tillkännagivandet är ännu inte slutbehandlat.

Pågående arbete

Enligt regeringens inriktning i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 ska Försvarmakten ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred och samtidigt beakta de krav som myndighetens uppgifter ställer. Det är enligt regeringen viktigt att Försvarmakten fortsätter att utveckla och integrera miljöhänsyn i verksamheten och att myndigheten fortsatt ska bidra till att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen fastställt nås samt vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Vidare beskrivs att Försvarmaktens tillgång till övnings- och skjutfält är av avgörande betydelse för möjligheterna att nå de uppsatta målen under perioden. Detta kan innebära behov av att ansöka om ändringsvillkor i redan lämnade miljötillstånd och behov av att ansöka om nya miljötillstånd för tidigare övnings- och skjutfält som behövs på de platser där nya grundorganisationsenheter inrättas. Utökning av verksamheten eller ny verksamhet vid Försvarmaktens skjut- och övningsfält miljöprovras i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.

I budgetpropositionen för 2022 bedömer regeringen att Försvarmakten, i dialog med relevanta myndigheter och kommuner, bör fortsätta att arbeta för

att hitta lösningar så att både militär och civil verksamhet kan verka inom samma geografiska område, exempelvis inom vindkraftsutvecklingen. Regeringen avser att analysera behov och åtgärder utifrån Försvarmaktens redovisning av uppdraget i myndighetens regleringsbrev. Försvarmakten ska enligt uppdraget redovisa hur myndigheten bidrar till samexistens mellan olika samhällsintressen inom samma geografiska områden och samverkar med relevanta myndigheter och organisationer i samhällsplaneringen, mot bakgrund av Försvarmaktens kommande tillväxt. Myndigheten ska också fortsätta att utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med relevanta aktörer i planerings- och prövningsprocessen av planerade anläggningar för förnybar energiproduktion och redovisa förutsättningar för att använda s.k. villkorade tillstånd.

I regleringsbrevet för 2022 gavs Försvarmakten nya uppdrag om att bidra till samexistens mellan olika samhällsintressen och fortsätta utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med myndigheter och organisationer i samhällsplaneringen och prövningsprocesser för förnybar energiproduktion.

När det gäller förorenade områden gav regeringen Försvarmakten i uppdrag att ta fram en handlingsplan för områden som har förorenats av högfluorerade ämnen, s.k. PFAS. Planen överlämnades till regeringen den 27 maj 2020 och med den som grund fortsätter myndigheten det redan påbörjade arbetet inom området (dnr FM2020-12174:1). I budgetunderlaget för 2023 anger myndigheten att man fr.o.m. 2023 avsätter ökade medel för åtgärder som ska minska spridningen av föroreningar i mark och vatten. I regleringsbrevet för 2022 har Försvarmakten fått i uppdrag att redovisa vilka konkreta åtgärder myndigheten har vidtagit under 2022 för att minska spridningen av PFAS-ämnen. Motsvarande uppdrag fanns i myndighetens regleringsbrev för 2020. I uppdraget ingick att se över hur Försvarmakten kan öka takten och hitta effektiva metoder för efterbehandling av förorenade områden.

I årsredovisningen för 2021 redovisar Försvarmakten att myndigheten har fortsatt arbeta för att bidra till en hållbar utveckling och att arbetet utgår från de globala målen i Agenda 2030, EU:s klimat-, energi- och miljömål samt de nationella miljö kvalitetsmålen. Klimatanpassningsarbetet genomförs inom ramarna för de krav som specificeras i förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassning. Försvarmakten beskriver i årsredovisningen att det för tillfället saknas realistiska alternativ för att Försvarmakten ska kunna frångå de befintliga och beställda förbränningsmotorerna i myndighetens fordon, fartyg och luftfarkoster, vilket gör att myndigheten har ett oundvikligt beroende av drivmedel med god lagringskapacitet och annan klimattålighet. I dagsläget kan kravställningen endast tillmötesgå av fossila drivmedel, och det är svårt att bestämt uttala sig om när alternativa system kan finnas tillgängliga i större omfattning. Säkerställandet av försörjningstrygghet och arbetet med klimatneutralitet sker genom att proaktivt följa teknik- och samhällsutvecklingen för att kunna växla över till nya fordonssystem eller nya

drivmedel vid rätt tillfälle för att undvika inlåsnings effekter eller medföra påverkan på Försvarsmaktens uthållighet vid höjd beredskap, kris eller krig.

Försvarsmakten redovisar att myndigheten nyligen fattade beslut om förnyade riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del. Flertalet av de nya eller utökade anspråken är direkt kopplade till den tillväxt som beslutats genom försvarsbeslutet 2020 och etableringen av nya organisationsenheter. Riksintressen för totalförsvarets militära del kan bl.a. omfatta skjut- och övningsfält, flygplatser, sjuövningsområden och tekniska system.

När det gäller Försvarsmaktens medverkan i beredningen av vindkraftsärenden redovisar myndigheten att samarbetet med Energi-myndigheten har fortsatt och att man så långt som möjligt tar hänsyn till Energi-myndighetens rekommendationer om vad Försvarsmakten ska beakta för att bidra till energiomställningen och en ändamålsenlig utbyggnad av vindkraft. Försvarsmakten har medverkat i Energi-myndighetens och Naturvårdsverkets nationella strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad och kommer att se över möjligheten att tydliggöra var, inom ett lågflygningsområde, vindkraftsutbyggnad skulle kunna ske utan att skada försvarsintressen. Försvarsmakten avser också att utreda möjligheten att i planeringsprocessen förena geografiska områden med villkor för att på så sätt möjliggöra för vindkraftsutbyggnad och skapa fler lämpliga områden för vindkraft.

Utredningen En modern och effektiv miljöprövning inklusive dess tilläggsdirektiv ska redovisas senast den 31 maj 2022 (dir. 2020:86, M 2020:06).

I budgetunderlaget för 2023 och svaret på regeringsuppdraget den 8 mars har Försvarsmakten föreslagit rättsliga förändringar när det gäller myndighetens tillståndsansökningar enligt miljöbalken och ändringar i miljö-prövningsförordningen liksom förändringar av plan- och bygglagstiftningen (FM2021-19703:10).

Utskottets ställningstagande

Tillgång till skjutfält och övningsområden är avgörande för att nå målen för det militära försvaret och för att Försvarsmakten ska kunna växa i enlighet med riksdagens beslut.

Som framgår tillkännagav riksdagen redan 2015 att beslutsprocesserna för miljöprövningen av övnings- och skjutfält behöver ses över i syfte att förkorta handläggningstiderna så att Försvarsmaktens möjligheter till övning inte allvarligt försämras. Tillkännagivandet är ännu inte slutbehandlat och utskottet har vid flera tillfällen återkommit till vikten av att miljöprövnings- och överklagandearnden handläggs både snabbt och effektivt utan att rättssäkerheten eftersätts. Utskottet vidhåller denna uppfattning. Utskottet utgår från att den nu pågående utredningen ska resultera i förändringar av miljöprövningen som kan ge enklare och snabbare prövningsprocesser som möjliggör Försvarsmaktens tillväxt.

Utskottet delar regeringens uppfattning om att Försvarsmakten, i dialog med relevanta myndigheter och kommuner, bör fortsätta arbeta för att hitta lösningar så att både militär och civil verksamhet kan verka inom samma geografiska område exempelvis inom förnybar energiproduktion. Utskottet har tidigare uttalat att man delar miljö- och jordbruksutskottets bedömning om att de miljötillstånd som övnings- och testverksamheten kräver, kombinerat med Försvarsmaktens eget arbete med miljöfrågor, gör att miljöriskerna på ett godtagbart sätt kan anses vara balanserade mot behoven av att öva för att nå målen för det militära försvaret.

Mot bakgrund av det som redovisats ovan om regeringens och Försvarsmaktens pågående arbete, och eftersom redan dagens beslutsprocesser förutsätter att riksintressen för flera oförenliga ändamål prövas, finns det enligt utskottet inte anledning att göra sådana tillkännagivanden som motionärerna efterfrågar i fråga om miljötillstånd och samexistens. Motionerna 2021/22:3641 (M) yrkande 24, 2021/22:2083 (M), 2021/22:3531 (SD) yrkande 47, 2021/22:3233 (C) yrkandena 8 och 9, 2021/22:1207 (C) och 2021/22:3199 (V) yrkande 12 avstyrks därför.

Utskottet konstaterar att Försvarsmakten bedriver ett arbete med att utveckla och integrera miljöhänsyn i verksamheten i fred och att regeringen har gett myndigheten fortsatta uppdrag bl.a. när det gäller arbetet med förorenade områden. Utskottet ser positivt på förbättringsarbetet och ser inte att det finns skäl att vidta fler åtgärder i nuläget. Motionerna 2021/22:2479 (SD) yrkande 25, 2021/22:3279 (V) yrkande 43, 2021/22:2287 (L), 2021/22:4197 (MP) yrkande 35 och 2021/22:1725 yrkande 2 avstyrks därmed.

Övriga frågor som rör det militära försvarets verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Försvarsmaktens stöd till polisen, funktions- och innovationsupphandling inom försvaret och Försvarsmaktens medverkan i bredbandsutbyggnaden.

Jämför reservation 11 (M, SD, L), 12 (M) och 13 (C).

Motionerna

Stöd till polisen

Pål Jonson m.fl. (M) anför i kommittémotion 2021/22:3640 att samhällets alla tillgängliga resurser behöver kunna användas för att hantera extraordinära kriser. I motionen beskrivs att rikspolischefen begärde av regeringen i januari 2020 att Polismyndigheten ska kunna ta hjälp av Försvarsmakten vid extraordinära händelser och inte bara vid terrorattentat som tidigare. Tanken

är att Försvarsmakten vid extraordinära händelser ska kunna assistera med resurser och verktyg som bevakning för att kunna avlasta polisen och göra det möjligt för polisen att fokusera på sin kärnverksamhet. Regeringen har hittills inte vidtagit några åtgärder för att tillgodose Rikspolischefens begäran. I motionen föreslår därför motionärerna att lagstiftningen ändras så att Försvarsmakten ges möjlighet att stödja Polismyndigheten vid extraordinära händelser och att Försvarsmakten kompenseras resursmässigt för denna nya uppgift (yrkande 11).

Upphandling

Pål Jonson m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:3643 yrkande 21 att möjligheten att upphandla hela förmågor ska användas. Motionärerna vill utnyttja de stora svenska teknik- och industriföretagen för att genomföra stora upphandlingar där försvaret inte bara upphandlar själva varan utan även underhåll och logistiktjänster. En aktör tar därigenom ansvar för att leverera hela förmågan som huvudentreprenör. I motionen föreslås också att innovationsupphandlingar ska övervägas i högre utsträckning. Innovationsupphandling innefattar dels upphandling som görs på ett sådant sätt att den inte utesluter nya lösningar, s.k. innovationsvänlig upphandling, dels upphandling av innovation, som innebär upphandling av framtagande av nya lösningar som ännu inte finns på marknaden.

Bredbandsutbyggnad

Mikael Larsson m.fl. (C) anför i kommittémotion 2021/22:3680 yrkande 11 att Försvarsmakten aktivt bör delta och medverka i planeringen av bredbandsutbyggnaden med berörda aktörer. I dag stoppar säkerhetsskyddslagen byggnation av mobilmaster på många platser i Sverige och bl.a. upplever aktörer som bygger infrastruktur för mobilt bredband att byggtillstånd rutinmässigt nekas i områden där flyghinder gäller. Detta måste förbättras och en väg att gå är en fördjupad dialog mellan Försvarsmakten och de aktörer som bygger infrastruktur. Mobilitetsmålet måste kunna uppnås utan att det kommer i konflikt med rikets säkerhet. Vid avslag på inrådan av Försvarsmakten måste det gå att hitta acceptabla alternativa placeringar. Försvarsmakten måste ständigt utvecklas i sin dialog med de aktörer som bygger infrastruktur för bredband.

Bakgrund

Stöd till polisen

Försvarsmakten kan i dagsläget lämna stöd till samhället enligt förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet om Försvarsmakten har lämpliga resurser som medger detta, om stödet inte allvarligt hindrar Försvarsmaktens ordinarie verksamhet och om övriga villkor enligt förordningen är uppfyllda. Enligt 7 § i förordningen får Försvarsmaktens

personal inte användas i situationer där det finns risk för att den kan komma att bruka tvång eller våld mot enskilda när stöd lämnas. Som statlig myndighet har Försvarsmakten också en skyldighet att bistå i en räddningsinsats enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. I februari 2017 beslutade regeringen om förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransport, enligt vilken Försvarsmakten ska bistå polisen med helikoptertransport vid genomförande av polisiära insatser. Den sistnämnda uppgiften framgår även av 3 b § 8 förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

I lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning finns bestämmelser om Försvarsmaktens stöd till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen vid terrorismbekämpning i form av insatser som kan innebära användning av våld eller tvång mot enskilda. En sådan begäran om stöd ska beslutas av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Stödet ska gälla att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. I förarbetena till lagen anför regeringen att det finns former av terroristattentat som polisen inte kan hantera på egen hand, främst vid händelser som utspelar sig i lufttrummet eller till sjöss (prop. 2005/06:111 s. 19 f.). Ett annat exempel på när polisens resurser inte räcker till kan enligt propositionen vara om flera terroristattentat inträffar samtidigt på olika håll i landet. Regeringen framhåller i propositionen att det inte kan komma i fråga att Försvarsmakten lämnar stöd till polisen som kan innebära användning av våld eller tvång i samband med sådan brottslighet som polisen återkommande har att hantera, t.ex. ordningsstörningar vid demonstrationer, gängbrottslighet eller fotbollshuliganism (s. 29).

Vidare finns i skyddslagen (2010:305) bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt mot sabotage, terroristbrott enligt 2 § lagen om straff för terroristbrott, spioneri samt röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret och grovt rån (1 §). Av 9 § skyddslagen framgår att poliser, militär personal eller annan särskilt utsedd personal får anlitas för bevakning av ett skyddsobjekt.

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om att Försvarsmakten ska kunna stödja polisen vid extraordinära händelser i betänkande 2020/21:FöU4. Utskottet anförde i sitt ställningstagande att justitieutskottet i sitt yttrande avstyrkte yrkandet och konstaterade också att motionärernas förslag var mer långtgående än Försvarsberedningens förslag, som utgick från situationer då beslut om beredskapshöjningar eller höjd beredskap har fattats och inte fredstida situationer. Försvarsutskottet delade justitieutskottets uppfattning när det gäller denna fråga och avstyrkte motionsyrkandet.

Motionsyrkanden om polisens samarbete med Försvarsmakten har också tidigare behandlats av justitieutskottet i flera betänkanden. I betänkande 2018/19:JuU10 anförde justitieutskottet att det är viktigt att polisen i olika situationer kan samverka med andra myndigheter och få avlastning och hjälp i olika situationer. Man vidhöll sin tidigare uppfattning att de bestämmelser

som finns om detta i t.ex. förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet är ändamålsenligt utformade. Justitieutskottet noterade att polisen har möjlighet att förordna ordningsvakter att medverka till att upprätta den allmänna ordningen och att polisen samarbetar med frivilligorganisationer i många sammanhang. Det fanns också ett fungerande samarbete mellan polisen och hemvärdet i olika situationer. Justitieutskottet var mot den bakgrunden inte berett att ställa sig bakom förslaget att Försvarsmakten ska ha möjlighet att använda militära resurser för att avlasta polisen. I justitieutskottets betänkande om polisfrågor från våren 2020 konstaterade utskottet att rikspolischefen hade lämnat in en begäran till regeringen om en författningsöversyn med syftet att se över polisens behov av stöd från Försvarsmakten (bet. 2019/20:JuU25). Utskottet gjorde ingen annan bedömning än tidigare och uttalade att man inte var berett att föreslå att riksdagen ska ta något initiativ om dessa frågor. I justitieutskottets senaste betänkande om polisfrågor från våren 2021 vidhöll utskottet den uppfattningen och avstyrkte motionsyrkanden om ökade möjligheter för Polismyndigheten att få stöd av Försvarsmakten (bet. 2020/21:JuU23).

Upphandling

I betänkande 2017/18:F6U6 behandlade utskottet motionsyrkanden om att använda innovations- respektive funktionsupphandling inom försvaret. I sitt ställningstagande hänvisade utskottet till att Försvarsmaktens operativa behov ska vara styrande för materieförsörjningen och till pågående arbete med att förbättra materieförsörjningen, inklusive förslagen till investeringsplaner. Utskottet anförde att man inte såg skäl att förändra materieförsörjningsstrategin och de principer för materieförsörjning som hade fastställts för att tjäna detta syfte, och avstyrkte därför motionsyrkandet om innovationsupphandling. När det gäller motionsyrkandet om funktionsupphandling anförde utskottet att ansvaret för vidmakthållandet av materiel och tillhörande upphandling omedelbart borde överföras till Försvarsmakten i enlighet med förslagen från utredningen Logistik för högre försvarsberedskap. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkännage det för regeringen och tillstyrkte delvis yrkandet om att upphandla hela förmågor.

I ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2015/16:825) om att i ökad utsträckning använda innovationsupphandling inom försvarssektorn för att bibehålla den tekniska kompetensen och konkurrenskraften hos den svenska försvarsindustrin, har försvarsministern tidigare anført att regeringens mål är att den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och tillvarata konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar ska främjas. I svaret anges att regeringen anser att det är av stor vikt att Sverige ligger i framkant när det gäller både tekniskt kunnande och konkurrenskraft inom den svenska industrin, och att man har vidtagit åtgärder för att skapa förutsättningar för ett ökat stöd till myndigheter att tillämpa innovationsupphandling. Försvarsministern beskrev att all materieförsörjning

i det militära försvaret ska bedömas utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. I de fall då de operativa behoven tillgodoses snabbast och billigast genom innovationsupphandling och det är förenligt med principerna för materielförsörjningen utgår regeringen från att berörda myndigheter kommer att välja innovationsupphandling. Vidare beskrevs att viktiga delar av Försvarmaktens materielförsörjning i dag sköts genom beställningar av materiel som är innovationer. Exempel på det är anskaffningen av stridsflyg-systemet JAS 39E och nästa generations ubåt A26.

I inriktningen för materielförsörjningen för perioden 2021–2025, som framgår av regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30), har regeringen anfört att materielförsörjningen syftar till att säkerställa Försvarmaktens behov av materiel och tjänster i fred, höjd beredskap och ytterst i krig, och att Försvarmaktens operativa förmåga ska vara styrande för materielförsörjningen. Enligt de principer som tillämpas för materielförsörjningen sedan 2009 ska materielförsörjningen i första hand ske genom vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel, i andra hand genom anskaffning av befintlig och beprövad materiel och i tredje hand genom utveckling av ny materiel. Vid tillämpningen av dessa principer är det enligt regeringen nödvändigt att beakta det ökade fokuset på nationellt försvar och väpnat angrepp, kraven på försörjningstrygghet, väsentliga säkerhetsintressen och förändrade internationella förutsättningar. Regeringen underströk också vikten av att ha en i Sverige verksam försvarsindustri som utvecklar och producerar kvalificerad försvarsmateriel.

Vid utskottets behandling av ovan nämnda proposition delade utskottet regeringens uppfattning om materielförsörjningsprinciperna. Utskottet ansåg likt regeringen att Försvarmaktens operativa förmåga ska vara styrande för materielförsörjningen och att försörjningstryggheten, dvs. möjligheten att erhålla den materiel och de förnödenheter som verksamheten kräver, behöver utvecklas. Vidare underströks vikten av god kostnadskontroll, transparens och uppföljning, och utskottet utgick från att regeringen skulle följa Försvarets materielverks (FMV) effektivitet och leveransförmåga.

I FMV:s årsredovisning för 2021 anges att myndigheten har fortsatt arbetet med att utveckla och förtydliga krav på försörjningstrygghet vid upphandlingar utifrån Försvarmaktens behov i alla beredskapsnivåer. Klausuler för försörjningstrygghet och beredskapskrav har tagits fram, som senare kan ingå i förfrågningsunderlag och kontrakt med leverantörer och nyttjas för vissa strategiska produkter. Ambitionen är enligt myndigheten att försörjningstrygghet ska avspeglas i allt från systemförsörjningsstrategier, kravdokument, initiering av uppdrag och beställning mot leverantör till produktionsuppföljning och leveranser samt stöd för logistikberedningar inom vidmakthållande.

Den 4 maj 2022 ska utredningen om en långsiktig materielförsörjningsstrategi för det militära försvaret redovisa resultatet av uppdraget. I uppdraget ingår bl.a. att klarlägga förutsättningarna för materielförsörjningen, analysera försvarsmarknaden och utveckla statens relation till försvarsföretagen. Enligt

uppdagsbeskrivningen är syftet med materielförsörjningsstrategin att understödja det politiska beslutsfattandet och strategiska beslut av relevanta statliga myndigheter.

Regeringens nationella upphandlingsstrategi från 2016 riktar sig till statliga myndigheter och innehåller bl.a. regeringens mål för den offentliga upphandlingen. Ett av regeringens mål är att den offentliga upphandlingen ska främja innovationer och alternativa lösningar. I strategin beskrivs att Upphandlingsmyndigheten har tagit fram olika typer av stöd och hjälpmedel, bl.a. för att ställa funktionskrav i upphandlingar.

Bredbandsutbyggnad

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om bredbandsutbyggnad i betänkande 2020/21:F6U6. Utskottet anförde i sitt ställningstagande att Försvarsmakten är i behov av lämpliga övningsområden och andra mark-, luft- och vattenområden för att skapa, utveckla och bibehålla sin förmåga. Samtidigt ville utskottet betona vikten av en kontinuerlig och öppen dialog mellan Försvarsmakten och andra aktörer som vill bedriva verksamhet som kan komma att påverka Försvarsmaktens övningsområden. Utskottet såg positivt på det arbete som Försvarsmakten gör i det här avseendet. Mot bakgrund av det anförda avstyrkte utskottet motionsyrkandet.

I avsnittet Miljöfrågor ovan redogörs för olika uppdrag som Försvarsmakten har när det gäller dess medverkan i samhällsplaneringen, och för myndighetens pågående medverkan i planerings- och prövningsprocesser om vindkraftsutbyggnad. I avsnittet beskrevs att Försvarsmakten hade fått i uppdrag att redovisa hur myndigheten bidrar till samexistens mellan olika samhällsintressen inom samma geografiska områden och samverkar med relevanta myndigheter och organisationer i samhällsplaneringen. Inför 2022 har ett förnyat uppdrag getts till myndigheten. Vidare beskrevs att Försvarsmakten i årsredovisningen för 2021 redogjort för hur man medverkar i planerings- och prövningsprocesser för utbyggnaden av vindkraft och samverkar med Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Som ett led i detta arbete kommer Försvarsmakten bl.a. att utreda möjligheten att åstadkomma fler lämpliga områden för vindkraft genom att i planeringsunderlag presentera villkor för vissa geografiska områden. Arbetet fortsätter under 2022.

Utskottets ställningstagande

Stöd till polisen

I enlighet med riksdagens mål ska det militära försvaret ha förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och befintliga resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap. När utskottet behandlade totalförsvarspropositionen bedömde utskottet att det militära försvarets förutsättningar att bistå övriga samhället kan öka med en förstärkt grund- och krigsorganisation samt utökad utbildning av

totalförsvarspiktiga m.m. Utskottet delade justitieutskottets uppfattning när det gällde Försvarsmaktens möjlighet att stödja polisen vid extraordinära händelser. Justitieutskottet hade anfört att de bestämmelser om detta som finns i t.ex. förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet var ändamålsenligt utformade, och att det inte finns anledning att föreslå att riksdagen ska ta något initiativ i denna fråga. Utskottet välkomnade regeringens inriktning att Försvarsmakten tillsammans med andra berörda myndigheter ska samverka och planera för hur resurser ska kunna användas effektivt vid olika situationer. Utskottet står fast vid sin tidigare bedömning i denna fråga och avstyrker mot bakgrund av det ovan anförda motion 2021/22:3640 (M) yrkande 11.

Upphandling

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen och behovet av att öka den svenska försvarsförmågan kan utskottet inte nog understryka vikten av väl fungerande materielanskaffningsprocesser. Utskottet anser likt regeringen att Försvarsmaktens operativa förmåga ska vara styrande för materieförsörjningen. Utskottet har tidigare ställt sig bakom rådande materieförsörjningsprinciper och konstaterat att det i tillämpningen av principerna är nödvändigt att beakta det ökade fokuset på nationellt försvar och väpnat angrepp, kraven på försörjningstrygghet, väsentliga säkerhetsintressen och förändrade internationella förutsättningar. Utskottet vidhåller den bedömningen. Utskottet ser inte skäl att vidta några åtgärder i fråga om funktions- och innovationsupphandling. Motion 2021/22:3643 (M) yrkande 21 avstyrks därmed.

Bredbandsutbyggnad

I likhet med utskottets ställningstagande i betänkande 2021/21:FöU6 anser utskottet att Försvarsmakten är i behov av lämpliga övningsområden och andra mark-, luft- och vattenområden för att skapa, utveckla och bibehålla sin förmåga. Samtidigt vill utskottet betona vikten av en kontinuerlig och öppen dialog mellan Försvarsmakten och andra aktörer som vill bedriva verksamhet som kan komma att påverka Försvarsmaktens övningsområden. Utskottet ser positivt på det arbete som Försvarsmakten gör i det här avseendet. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2021/22:3680 (C) yrkande 11.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som bereds förenklat
Jämför det särskilda yttrandet (SD).

Utskottets ställningstagande

I denna del behandlas motionsförslag som utskottet avstyrker utan att bereda dem materiellt i betänkandet. Flertalet yrkanden rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare en eller flera gånger under valperioden. Riksdagen har i samtliga fall avslagit motionsyrkandena. Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden och finner inte skäl att åter behandla motionsförslagen.

Reservationer

1. Organisation, ledning och lokalisering, punkt 1 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 20 och 23 samt avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 17 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 17 och 26.

Ställningstagande

För att klara omställningen till kraftig tillväxt anser vi att det behövs en översyn som syftar till att effektivisera ledningen av Försvarsmakten och klargöra de framtida resursbehoven hos den politiska ledningen. I den ledningsutredning som genomfördes av Försvarsmakten nyligen finns bl.a. förslag med utgångspunkt i att officerarna i huvudsak ska fortsätta vara kvar på förbanden istället för på högkvarteret. Detta förslag bör beaktas.

Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (Swedec) är Sveriges kompetenscentrum för nationella och internationella uppgifter inom ammunitions- och minröjning. Förbandet utför viktiga uppgifter både nationellt och internationellt och tillhandahåller en allt mer efterfrågad kompetens. Swedec är dock idag inte en del av försvarets krigsorganisation. Vi anser att Swedec bör integreras i krigsorganisationen för att garantera att förbandets samlade kompetens tillvaratas.

2. Organisation, ledning och lokalisering, punkt 1 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 17 och
avslår motionerna
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 20 och 23 samt
2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 17 och 26.

Ställningstagande

Fortifikationsverket har i dag ansvar för huvuddelen av försvarets infrastruktur, vilket har medfört att Försvarsmakten betalar hyra för sina egna lokaler. Det rör sig dock om en artificiellt konstruerad marknadshyra som har en högst illusorisk koppling till normala marknadsprocesser. I realiteten är det många lokaler som administreras av Fortifikationsverket, men som knappast har någon annan tänkbar hyresgäst än just Försvarsmakten. Även om det kan finnas ekonomiska argument för att underhåll och andra liknande uppgifter hanteras av någon annan är Försvarsmakten, så bör systemet som det ser ut idag bli föremål för en utredning, som ska syfta till att klarlägga olika tänkbara konstruktioner för försvarets lokalförsörjning och dess effektivitet. Innan Fortifikationsverket avyttrar infrastruktur av större militärstrategisk betydelse, eller som har ett större ekonomiskt värde, ska tillstånd inhämtats från regeringen. Vid all avyttring ska det finnas en klausul i kontraktet som ger staten förköpsrätt vid en framtida försäljning av objektet. Regeringen bör regelbundet informera försvarsutskottet om vilka objekt som avses avyttras.

3. Det militära försvarets förmåga, punkt 2 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och
Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 14 och
avslår motionerna
2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 18, 19 och 23 samt
2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7, 20–22 och 29.

Ställningstagande

Ytterligare åtgärder bör övervägas för att stärka hemvärnets materieförsörjning. Det finns ett flertal saker som kan göras för att ge hemvärdet mer kvalificerade uppgifter och modern materiel. Sedan 2014 har hemvärdet

tilldelats granatkastare, något som ger förmåga till indirekt eld, som resultat av försvarsuppgörelsen 2015. Försvarsberedningen har även tidigare föreslagit att hemvärnet skulle kunna utbildas och utrustas med luftvärn av typen Robot 70. Utöver luftvärn finns även förslag på att hemvärnet skulle kunna bistå med att lägga reservbroar. Vi skulle även vilja lyfta möjligheten att även utnyttja robotsystemen 55 och 56, vilka fortfarande finns i svenska militära förråd. På sikt skulle de flesta hemvärnsbataljoner kunna tillföras pansarvärnsförmåga genom att använda de system som redan finns hos försvaret. Hemvärnet torde också vara relevant inom skydd av digital infrastruktur och när det gäller cyber.

4. Det militära försvarets förmåga, punkt 2 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 18, 19 och 23 samt avslår motionerna

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 14 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7, 20–22 och 29.

Ställningstagande

En fältarmé med flera olika typer av brigader och ett väl spritt lokalförsvär är nödvändig om Sverige ska kunna försvaras. Med befintliga anläggningar, materiel, yrkesofficerare, kontrakterade och värnpliktiga kan två mekaniserade brigader sättas upp under kommande försvarsbeslutsperiod. Ytterligare en brigad med tillhörande divisionsledning ska vara uppsatt senast 2030. Under perioden efter 2030 behöver ytterligare brigader krigsplaceras, och målbilden är att armén senast 2040 ska bestå av nio brigader. På detta sätt kan tre stycken armédivisioner inrättas. Divisionerna kommer, utöver brigaderna, bl.a. att bestå av förstärkningsförband såsom divisionsartilleri, ingenjörsförband och logistikförband. Utöver dessa förband ska tre stycken stadsskyttebataljoner utbildas och krigsplaceras. Bataljonerna utgångsgrupperas i Stockholm, Göteborg och Malmö.

För försvar av särskilt viktiga platser, såsom flygplatser, hamnar och andra förbindelsepunkter, ska ett antal lokalförsvärsbataljoner sättas upp. Bataljonerna ska så långt som möjligt vara bemannade med lokalt rekryterade värnpliktiga. I och med att värnplikten återigen har aktiverats kommer

bataljonerna efter hand att kunna bemannas av värnpliktiga från fältarmén. För att klara av att utbilda dessa lokalförsvarsförband behöver fler regementen sättas upp.

Motionärerna lämnar även förslag om flygvapnets utformning där de föreslår att antalet stridsflygdivisioner behöver uppgå till tio stycken utspridda på fem flygflottiljer (yrkande 23).

Antalet stridsflygdivisioner idag är för lågt för att på allvar utgöra en nödvändig tröskeeffekt. Att återupprätta ytterligare flygflottiljer är därför av yttersta vikt. I närtid kommer det åter att finnas stridsflyg baserat på F 16 i Uppsala. Denna återetablering är inte bara positiv ur ett militärstrategiskt perspektiv utan kommer även att underlätta rekryteringen av personal till flygvapnet. Efter 2025 anser vi att Hälsinge flygflottilj F15 i Söderhamn ska återupprättas. Flottiljen föreslås även få ansvar för viss flygutbildning. Genom att nya Gripen E tillförs flygvapnet och att ett antal Gripen C/D vidmakthålls, bedömer vi att antalet stridsflygdivisioner framöver kan uppgå till tio, utspridda på fem flygflottiljer. Utöver detta skulle även framtida skolflygplan kunna ingå i krigsorganisationen som lätt attack.

5. Miljötillstånd, punkt 5 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 24 och
avslår motionerna

2021/22:2083 av Lars Püss (M) och

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 47.

Ställningstagande

I en tid när säkerhetsläget i vårt närområde är sämre måste Sveriges försvarsförmåga stärkas. En viktig del i det är att Försvarsmakten behöver kunna öva mer. Frågan om Försvarsmaktens möjligheter att öva är dock inte okomplicerad då försvarets övningar kan vara bullriga och miljöpåverkande. Detta kan komma i konflikt med t.ex. möjligheten att bygga bostäder eller bedriva turistverksamhet. På grund av ibland motstående intressen är processen kring försvarets miljötillstånd är dock ofta mycket utdragen.

Försvarsmakten har uppmärksammat problemet med utdragna tillståndsprocesser i sitt budgetunderlag. Där begär de ändringar i miljöbalken som innebär att tillståndsprocessen förkortas. Detta kan åstadkommas genom att ta bort ett av de tre steg som i dag krävs för att få miljötillstånd, samt att få till en författningsreglering som säger att länsstyrelserna ska hantera ärendena skyndsamt. Det steg som föreslås tas bort är mark- och miljödomstolen och dess yttrande till regeringen. En sådan ändring skulle skyndsamt möjliggöra fler militära övningar.

Vi vill också peka på ytterligare ett par möjligheter att förenkla processen kring miljötillstånd och hitta sätt att jämka olika intressen utifrån behovet att snabbt kunna öka försvarets övningsmöjligheter i en allt mer osäker omvärld. Möjligheten att göra miljöbalkens bullerregler dispositiva för Försvarsmakten i samband med servitutstecknande bör ses över. Slutligen vill vi lyfta fram möjligheten att ändra lagstiftningen så att Försvarsmakten i avvaktan på slutgiltigt besked om miljöprovning ska få möjlighet att bedriva övningsverksamheten interimistiskt, mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget och behovet av att öva en växande krigsorganisation samt de långa ledtiderna för beslut om miljötillstånd.

6. Miljötillstånd, punkt 5 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 47 och avslår motionerna

2021/22:2083 av Lars Püss (M) och

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 24.

Ställningstagande

För att kunna producera krigsförband är Försvarsmakten beroende av regementen samt övnings- och skjutfält. För att få bedriva verksamhet vid övnings- och skjutfälten krävs det miljötillstånd. Processen från ansökan till slutligt tillstånd tar lång tid, som regel flera år. Den långdragna processen påverkar Försvarsmaktens möjlighet att etablera nya regementen och skjutfält. Vi anser därför att nödvändiga miljötillstånd ska utfärdas i anslutning till beslut om upprättande av nya regementen eller övnings- och skjutfält.

7. Samexistens, punkt 6 (S, C, V, MP)

av Niklas Karlsson (S), Mattias Ottosson (S), Hanna Gunnarsson (V), Kalle Olsson (S), Heléne Björklund (S), Elisabeth Falkhaven (MP) och Lars Thomsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 12 och

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 8 och 9 samt bifaller delvis motion

2021/22:1207 av Lars Thomsson (C).

Ställningstagande

Försvarsmaktens verksamhet är under kraftig tillväxt och det nya säkerhetsläget medför att såväl takten som tillväxtens omfattning behöver öka ytterligare. Bristen på verklig samexistens mellan försvarets verksamhet och övriga samhällsintressen riskerar här att bli en avgörande bromsfaktor. Vi bedömer att en god lokal folkförankring är grundläggande för framgångsrika och nödvändiga etableringar och för försvarets utveckling på redan befintliga orter. En sådan kan bl.a. uppnås genom en tidig och lösningsorienterad samverkan i olika skeden av tillstånds- och beslutsprocesser. En god folkförankring och acceptans på lokala nivåer kan leda till färre överklaganden och snabbare tillståndsprocesser, vilket är nödvändigt kommande år. En viktig aspekt är också Försvarsmaktens arbete med samexistens och medverkan i planerings- och prövningsprocessen för förnybar energiproduktion. Väl medvetna om försvarets särställning i exempelvis miljöbalken vill vi således att fler åtgärder ska vidtas för att försöka finna samexistenslösningar mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen. Regeringen bör också ge Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt.

Vi bedömer också att en kartläggning av tillämpningen av miljöbalken och praxisutvecklingen behöver göras i syfte att föreslå förändringar som möjliggör en helhetsbedömning, bredare syn på totalförsvarets intressen och samexistens mellan olika intressen inom samma geografiska område.

8. Sanering och minskad miljöpåverkan, punkt 7 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 25 och
avslår motionerna
2021/22:1725 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 2,
2021/22:2287 av Malin Danielsson (L),
2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 43 och
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 35.

Ställningstagande

Användningen av PFAS vid brandbekämpning på landets flygplatser har visat sig resultera i föroreningar i vattentäkter. Militärflygplatser har staten själv kontroll över, men trots det har sanering inte gjorts överallt där det behövs. Militärflygplatsen i Karlsborg har konstaterade föroreningar som hotar att nå Vättern, som redan i dag är en vattentäkt för flera hundra tusen människor och som är tänkt att bli det för många fler. Det är viktigt att föroreningarna tas om hand så skyndsamt som möjligt. Därför föreslår vi att regeringen tar fram en konkret plan för sanering av militärflygplatserna och skyndsamt återkommer till riksdagen.

9. Sanering och minskad miljöpåverkan, punkt 7 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 43 och
avslår motionerna
2021/22:1725 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 2,
2021/22:2287 av Malin Danielsson (L),
2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 25 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 35.

Ställningstagande

Jag föreslår att regeringen ska ge Försvarsmakten i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att minska föroreningen av Vättern orsakad av militära övningar. Vättern är Sveriges näst största sjö och i dag en viktig dricksvattentäkt för ca 280 000 personer med ett mål om att utöka för fler personer och större områden framöver. Sjön utgör med sin unika miljö och sitt säregna ekosystem ett viktigt Natura 2000-område. Vättern används också av Försvarsmakten som övnings- och testområde. Man har i dagsläget tillstånd för 30 skjutdagar och 69 000 skott per år, en markant ökning från tidigare tillåtna nivåer. Jag har förståelse för att Försvarsmakten behöver öva, men jag anser att övningarna i och vid Vättern behöver begränsas. Det måste finnas en jämvikt mellan försvarets intressen av att öva och de miljöintressen och behov av att säkra rent dricksvatten som finns. Dagens övningar innebär att stora mängder ammunition hamnar i sjön samtidigt som den tidigare ammunitionen ligger kvar. Jag anser att det är av stor vikt att föroreningen av Vättern som orsakas av militära övningar upphör, att möjligheterna till ett totalstopp för Försvarsmaktens övningar i och runt Vättern utreds och att en sanering av Vätterns botten av gammal ammunition m.m. sker.

10. Sanering och minskad miljöpåverkan, punkt 7 (MP)

av Elisabeth Falkhaven (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1725 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 2 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 35 och

avslår motionerna

2021/22:2287 av Malin Danielsson (L),

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 25 och

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 43.

Ställningstagande

Utöver den omfattande befintliga övningsverksamhet som Försvarsmakten i dag har tillstånd att bedriva i, över och vid Vättern så har man ansökt om att öka det totala antalet flygrörelser kraftigt. Att ytterligare öka mängden skadliga ämnen från ammunition och motmedel i Vättern går emot

miljömålen. Därför är det angeläget att utreda förutsättningarna för att flytta Försvarmaktens övningsverksamhet bort från sjön.

Jag anser också att ett system för ansvarsfördelning och fortsatt drift av transportsystemet, som fungerar i både kris och krig, behöver tas fram. Jag föreslår därför en planering för att även Försvarmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energi- och bränslesystem.

11. Stöd till polisen, punkt 8 (M, SD, L)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Jörgen Berglund (M), Allan Widman (L), Per Söderlund (SD), Alexandra Anstrell (M) och Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att samarbetet mellan Polismyndigheten och Försvarmakten behöver stärkas. Rikspolischefen begärde av regeringen i januari 2020 att Polismyndigheten ska kunna ta hjälp av Försvarmakten vid extraordinära händelser och inte bara vid terrorattentat som tidigare. Regeringen har hittills inte vidtagit några åtgärder för att tillgodose polisens möjligheter att fokusera på sin kärnverksamhet. Vi föreslår att lagstiftningen ändras så att Försvarmakten ges möjlighet att stödja Polismyndigheten vid extraordinära händelser och att Försvarmakten kompenseras resursmässigt för denna nya uppgift.

12. Upphandling, punkt 9 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi vill bättre utnyttja de stora teknik- och industriföretag vi har i Sverige och genomföra stora upphandlingar där försvaret inte bara upphandlar själva varan utan också underhåll och logistiktjänster som inte bara gäller i fredstid, dvs. att en aktör tar ansvar för att leverera hela förmågan som huvudentreprenör. Möjligheten att göra innovationsupphandlingar i högre utsträckning bör också beaktas. Innovationsupphandling innefattar dels upphandling som görs på ett sådant sätt att den inte utesluter nya lösningar, s.k. innovationsvänlig upphandling, dels upphandling av innovation, som innebär upphandling av framtagande av nya lösningar som ännu inte finns på marknaden.

13. Bredbandsutbyggnad, punkt 10 (C)

av Lars Thomsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Alla aktörer måste bidra till en utbyggnad av bredband, anser jag. I dag stoppar säkerhetsskyddslagen byggnation av mobilmaster på många platser i Sverige och bl.a. upplever aktörer som bygger infrastruktur för mobilt bredband att byggstillstånd rutinmässigt nekas i områden där flyghinder gäller. Detta kan förbättras genom fördjupad dialog mellan Försvarmakten och de aktörer som bygger infrastruktur. Mobilitetsmålet måste kunna uppnås utan att det kommer i konflikt med rikets säkerhet. Vid avslag på inrådan av Försvarmakten måste det gå att hitta acceptabla alternativa placeringar. Jag anser att regeringen bör verka för att Försvarmakten utvecklar sin dialog med de aktörer som bygger infrastruktur för bredband.

Särskilt yttrande

Motioner som bereds förenklat, punkt 11 (SD)

Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. När det gäller det förslag från kommittémotion 2021/22:2531 som bereds förenklat vidhåller vi de synpunkter som förts fram i motionen. Vi avstår dock från att ge uttryck för förslaget i detta betänkande och godkänner att det bereds i förenklad ordning i enlighet med de principer som utskottet redovisat.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:514 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta byggandet av en inomhusanläggning för skyddscentrum i Umeå och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1207 av Lars Thomsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla lagar som möjliggör samexistens mellan militära och civila verksamheter i militära påverkansområden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1725 av Emma Hult m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för en flytt av försvarets verksamhet bort från sjön och området runt Vättern och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1826 av Annicka Engblom (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komplettera Försvarmaktens dykeri och navalmedicinska centrum med fysiologisk forskningskompetens och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur marinens dykcenter i större utsträckning kan nyttjas av andra myndigheter i syfte att utveckla FM DNC till ett Centre of Excellence och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2083 av Lars Püss (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta rikets säkerhet gå före miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2287 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Försvarmaktens ansvar för att säkra tillgången på rent vatten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska ta fram en konkret plan för sanering av militärflygplatserna och återkomma till riksdagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarets lokalförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arméns storlek och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lokalförsvarförband och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flygvapnets utformning och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljötillstånd och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsning i användning av uniform och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Försvarsmakten att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samexistens mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av att se över tillämpning och praxis av Försvarsmaktens tolkning av miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Försvarsmakten att ta fram en handlingsplan för att minska föroreningen av Vättern orsakad av militära övningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten ska kunna stödja polisen vid extraordinära händelser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ytterligare åtgärder för att stärka hemvärnets materielförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn som syftar till att effektivisera ledning av Försvarsmakten och klargöra de framtida resursbehoven hos den politiska ledningen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utbyggnad av Totalförsvarets skyddscentrum och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (Swedec) bör bli en del av försvarets krigsorganisation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Försvarsmaktens möjligheter att öva och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om funktions- och innovationsupphandlingar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten aktivt bör delta och medverka i planeringen av bredbandsutbyggnaden med berörda aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver utveckla förmågan att ge och ta emot internationell hjälp vid en kris och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att samövningar i större utsträckning än i dag kan ske myndigheter emellan och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge de fyra regionala staberna i uppgift att initiera en ökad övningsverksamhet

- där kvalificerade militära resurser ställs till andra myndigheters förfogande och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalificerad övningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Upplands flygflottilj (F 16) och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en oberoende analys av Försvarsmaktens förmågor kontinuerligt ska göras och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markstridskrafterna och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla fartygsförbandens förmåga att snabbt ombasera från en kuststräcka till en annan och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att bemanna flottan och flygförbanden med kontinuerligt tjänstgörande personal för att kunna upprätthålla en hög beredskap och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka luftstridskrafternas basorganisation och tillkännager detta för regeringen.
 29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidmakthålla transportflygresurserna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera för att även Försvarsmaktens fordon ska kunna fungera som en del av totalförsvaret i framtidens energisystem som baseras på el och förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.